

ÇELİKTEN SAĞLIKÇILAR



DOÇ.DR.SEDAT BOSTAN (Sağlık Yönetimi Bölümü)– KÖŞE YAZISI

Modern yaşam tarzı insanın gününü üç eşit parçaya bölmektedir. Bu üç parçadan birini dinlenmeye, birini çalışmaya ve birini de sosyalleşmeye ayırmıştır. Ayrıca hafta içi günleri çalışma, hafta sonlarını da sosyalleşme ve dinlenmeye bırakmıştır.

İnsanların çalışma süreleri üzerine yapılan birçok araştırmada, normal çalışma süresi sekiz saat olarak kabul edilmektedir. Sanayi ve hizmet sektöründe, bu çalışma saatleri genellikle 08-17 saatleri arasında tanımlanmıştır. Çalışma sürelerinin artması durumunda çalışanlarda, yorgunluk, dikkatsizlik, özensizlik ve tükenmişlik sendromlarının geliştiği gözlenmektedir.

Bir de 24 saat, yedi gün çalışmak zorunda olan sektörler, kurumlar ve iş yerleri söz konusudur. Güvenlik, sağlık, adalet sektörleri, otel, hapishane, hastane gibi işletmeler... Bu kurumların bazılarında üç vardiya yerine, özellikle hafta sonları 24 saat esaslı nöbet uygulamasına gidilmektedir.

Tam gün çalışma hem teorik, hem de pratik olarak mümkün değildir. Çünkü insanın yaşaması için kaçınılmaz olan fizyolojik ihtiyaçları bunu mümkün kılmamaktadır. İnsanın et veya kemikten değil de çelikten olması gerekir.

Tam gün çalışma düzenlemesi, zımnın "evet bu işyeri tam gün açık olmalı, ama tam gün içinde gelebilecek iş miktarı en fazla normal çalışma saatleri içerisinde gelen kadar veya daha azdır, özellikle de gece saatlerinde iş çok nadir gelebilir, çalışanlar temel fizyolojik ihtiyaçlarını (uyku dahil) karşılayabilirler" denmektedir. "Belki de hiç iş gelmeyecek sadece birinin kurumdan haberdar olması gerekiyor" söylemiyle mümkündür.

Sağlık sektörü ve özelde hastane sektörü emek ve teknoloji yoğun bir sektördür. Özellikle hastane sektörü 7 gün/24 saat esaslı çalışan işletmelerdir. Hem servisleri, yoğun bakımları, ameliyathaneleri, hem laboratuvarları, görüntüleme merkezleri, hem de acil servisleri, dolayısıyla idari birimleri de, yani hastanenin tamamı... Sadece mesai dışında çalışmayan normal poliklinikler... Hastane çalışanları 7gün/24saat esaslı çalışma düzeninde, çoğunlukla nöbet usulü çalışmaktadır. Servislerde, yoğun bakımlarda, laboratuvar ve görüntüleme ünitelerinde, mesai günlerinde, 08-16 mesai yapılır, 16-08 aralığı için ise nöbet tutulur. Hafta sonlarında ise genellikle 24 saat esaslı nöbet tutulur. Normal mesai içerisinde, 6 hemşirenin görev yaptığı ve 24 hasta olan bir servis için, akşamdan ya bir, nadiren iki hemşire nöbet tutar. Gün içinde hemşire başına dört hasta düşerken –ki bu ideal sayıdır-, 16 saat boyunca bir hemşireye, 24 veya 12 hasta düşmektedir. Gece hastaların en azından bir kısmının uyuduğunu ve hizmet ihtiyacı olmadığını düşünmek, servis için durumu biraz hafifletebilir, ama yoğun bakımlar için bu durumda geçerli değildir.

Laboratuvarlar ve görüntüleme üniteleri için yoğunluk, gün boyu büyük hastanelerde devam eder. Özellikle görüntüleme ünitelerinde önceden verilmiş olan randevular da bulunmaktadır.

Acil servisler günün her saati yoğun olabilmekte ve neredeyse tamamen 24 saat esaslı nöbet hizmetleriyle yürütülmektedir. Hasta şikâyetlerinin %15-20'sinin acil servislerden gelmesinin bir nedeni de tam gün çalışma değil midir?

Bir sağlık çalışanı Süpermen olsa, ilk sekiz saat normal çalışsa, ikinci sekiz saatte de kalan gücünü kullansa, son sekiz saatte ne yapsın?

Hastane sektöründe, 24/16 saat nöbet usulü çalışmanın sorgulanması gerekir, sağlık sendikaları, sağlık çalışanları ve sağlık sistemi yöneticileri, bu sorgulamayı yapmalıdır.

Sağlık çalışanları kendilerine zaman kazandırdığı gerekçesiyle, sisteme sessiz kalıyor olabilirler. Fakat, bu sistemin sağlık hizmetlerinde dikkatsizliğe,

özensizliğe, çatışmalara, şikâyetlere, malpraktise (tıbbi hataya), kalitesizliğe ve tükenmişliğe neden olduğu unutulmamalıdır..

Sağlık çalışanları, çalışma saatleri içerisinde en fazla fiilen çalışma süresine sahip kişilerdir. Belki de en fazla yorgunluk ve tükenmişlik çekenlerdir.

Mesleklerinin insan hayatına doğrudan hizmet etmesi nedeniyle, psikolojik sermayelerinin yüksekliği, çalışma tutkuları ve profesyonellikleri, onları her şartta ayakta tutuyor diye;

Sağlık çalışanları çelikten midir?

(Kaynak: Günebakış Gazetesi)

Doç Dr. Sedat BOSTAN

Gümüşhane Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi

Sağlık Yönetimi Bölümü

Gumushane University

Faculty of Health Sciences

Healthcare Management Department

sbostan29@gmail.com